

מדינה או שמורת טבע

28.6.78

מרכיבם להתוכח אצלנו לאחרונה על נוסחאות השלום ויש קבר מחנה התומך "בפשרה טריטוריאלית" ומנגד מחנה התומך בחזון "האוטונומיה". חבורות מתגודדות בלהט מסביב ל"שלום בטוח" ו"שלום עכשיו" ומרוב זיכותים נדחקת אל הפינה שאלת השאלות החייבת להיות קו מנחה בקביעת עתידנו - כיצד תראה מדינת ישראל בבוא השלום - באיזה טוג מדינה אנו חפצים?

המענה לשאלה זו הוא שצריך להנחותינו במגעים לשלום עם מדינות ערב ובודאי בויתוכוחים שאנו מנהלים עם עצמנו.

נראה שלא נתנו דעתנו לכך שכל פתרון חייב לאפשר לנו בראש וראשונה לחיות ולהשתלב באזור. שתי ההצעות ל"פשרה טריטוריאלית" ו"לאוטונומיה" אין בהם להבטיח השתלבותנו ובודאי שאין בהם ערובה של ממש לבטחונה וקיומה של ישראל.

הפשרה הטריטוריאלית ביהודה ושומרון ועזה תבטיח לפרק זמן קצר חלוקת השטח בין ישראל וממלכת ירדן אך אין היא יכולה למנוע הקמת מדינה פלשתינאית.

כאשר השטח מחולק אין לנו זכות באשר לשטח שאיננו בריבונותנו ואם יוצר לחץ על ירדן מצד הפלשתינאים ומדינות ערב אחרות, ירדן חנער חוצנה מיהודה ושומרון ובלבד שתצליח לשמור על קיומה כממלכתו של חוסיין.

הפשרה הטריטוריאלית איננה מונעת דרישה לשיבה לגבולות החלוקה של 1947, אומנם לא מיד, אך הדבר אפשרי בטווח של מספר שנים ועיקר עם גבור התלות של העולם המערבי וארה"ב בנפט ובממון הערבי-סעודי. על ערכן של הבטחות וערכויות מוטב שלא ארחיב הדיבור.

תוכנית האוטונומיה מאידך נותנת למצב פסק זמן של מספר שנים אך מי שחושב שנוכל ליצור עובדות ביהודה ושומרון מבלי שהדבר יעורר דעת קהל עולמית נגדנו טועה ומטעה. היתרון שבאוטונומיה שהיא מאפשרת גיבוש מנהל ערבי בשטחי יהודה ושומרון ועזה בצד נטיון ליצירת הווי של חיים משותפים. יתרונה יהיה בכך אם במהלך חמש השנים יוצרו בירדן עובדות שיאפשרו את מיזוגה בדרך מדינית עם ערביי ארץ-ישראל ויוסר האיום של הקמת מדינה פלשתינאית נוספת. (ואינני נכנס לסוגיית הריבונות בשטח).

מעבר לזה חוששני שאין האוטונומיה יכולה למנוע הסדר מדיני שיביא לחלוקת ארץ-ישראל, דרישה לחזרה לגבולות 1947, הקמת מדינה פלשתינאית וכל אשר נמצא בתוכנית הפשרה הטריטוריאלית. אמת, אפשר תמיד להחליט שעל כל הפרת הסכם או הבטחה נגיב בדרך צבאית - אך האם לשלום כזה אנו מיחלים. גורם נוסף שיש להביאו בחשבון הוא ערביי ישראל בגבולות הקו הירוק. ההתעוררות הלאומית איננה פוסחת גם עליהם. ודברים שעכשיו נרמזים ישמעו בריש גלי בעוד מספר חדשים או שנים - תלוי בקצב האירועים. בל נופתע אם בשלב מסוים מספר ישובים ערבים בגליל או בלב ארצנו יכריזו על הנחקותם מריבונות ישראל והסתפחותם לאוטונומיה או מדינה פלשתינאית-ירדנית.

כאן אנו חוזרים לאותה שאלת יסוד - באיזה סוג מדינה אנו חפצים? ולמען האמת לא ענינו על שאלה זו כלפי עצמנו ובודאי שלא במגעינו עם מדינות ערב.

התכנית הערבית היא לאפשר לנו לחיות במדינה שהיא ספק מדינה ספק שמורת טבע - גטו יהודי.

יש בחוכנו המוכנים לאמץ תוכנית זו ובלבד שנשמור על שהרת הגזע, יהדותה של המדינה וטוהר העבודה העברית (סליחה הספרדית). חיים בדרך זו של הנתקות מהאזור הם חיים שאולים, חיים של מחנה ואשליה עד שיווצר מצב נוח מבחינת מדינות ערב להדק עניבת החנק גם על שמורת הטבע. מאידך אפשר לרצות לראות את ישראל כמדינה המשתלבת באזור והמוצאת אינטרסים משותפים לדו-קיום בשלום בינה לבין מדינות ערב. ישראל כזו איננה יכולה לשבת בגבולות צרים המפתים לחיסולה אך תביעתה להתפשטות טריטוריאלית תחל בהתנגדות.

מכאן שיש למצוא המטגרת שתיתן ביטוי לשאיפות העמים שבשטח שבין הים למדבר לשמור על זהותם העצמית, לאומיותם ומולדתם ועם זאת תהייה זו מסגרת מאחדת.

נראה שעלינו לחתור להקמת פדרציה שבה הריבונות המדינית של המדינות החברות בה תהייה על מחזיקי אזרחות ולא על שטחים. גבולות הפדרציה יתנו סיפוק לחביעות ושאיפות לאומיות, יאפשרו התנהלות מבוקרת והשיתוף בנושאי כלכלה חוץ וביטחון יתן את האינטרס המשותף.

מדינות ערב, ספק עם תקבלנה היום תוכנית זו - אך בדחותם אותה - תחשפנה קבל עם ועולם כונותיהם האמיתיות. מאידך גישה כזו המדברת על שילוב יכולה להתקבל כסבירה במדינות המערב וארה"ב בראשן, תרחיק מאחזנו לחצים ותאלץ את מדינות ערב להתמודד עם בעיה שעד כה ניסו לטיח אותה במילים יפות, כסף ונפט. נביא אולי בכך את ירדן ומצרים אל שעת האמת שלהם.

בראש וראשונה עלינו להשיב לעצמנו - באיזה מדינה אנו רוצים לחיות יום אחד אחרי השלום.

***** צבי *****

חל-אביב